

Interdisciplinaritatea-liantul disciplinelor școlare

Moraru Elena

Liceul Tehnologic nr.1 Câmpulung Moldovenesc

“Cel mai puternic argument pentru integrarea curriculumului este chiar faptul că viața nu este împărțită pe discipline.” (J. Moffett)

În societatea de astăzi, când cunoașterea umană se află într-un proces continuu de diferențiere, când apar noi discipline care se adaugă celor deja existente, în învățământ, tendinței de diferențiere încearcă să i se opună tendința de integrare. Explozia informațională conduce nu numai la creșterea cantitativă a cunoștințelor, ci și la esențializare, la integrare.

Succesul școlar este dat de capacitatea elevului de a “performa” în cadrul diverselor structuri și contexte disciplinare, pe când succesul în viața personală, profesională și socială este dat tocmai de capacitatea de a ieși din tiparul unei discipline, de capacitatea de a realiza conexiuni și transferuri rapide care să conducă la rezolvarea adecvată a problemelor concrete cu care se confruntă.

Curriculum-ul integrat presupune crearea de conexiuni semnificative între teme sau competențe care sunt de regulă formate separat, în interiorul diferitelor discipline. Aceste teme sau competențe au o puternică legătură cu viața cotidiană a elevilor și își propun, direct sau indirect, să contribuie la formarea unor valori și atitudini.

La nivel curricular, integrarea înseamnă stabilirea de relații clare între cunoștințele, capacitățile, competențele, atitudinile și valorile care aparțin unor discipline școlare distincte.

Abordarea interdisciplinară pornește de la ideea că nicio disciplină de învățământ nu constituie un domeniu închis, ci se pot stabili legături între discipline. Integrarea conținuturilor vizează stabilirea de relații strânse, convergențe între elemente, precum: *concepte, abilități, valori* aparținând disciplinelor școlare distincte.

- ✓ "Interdisciplinaritatea este o formă a cooperării între discipline diferite cu privire la o problemă a cărei complexitate nu poate fi surprinsă decât printr-o convergență și o combinare prudentă a mai multor puncte de vedere." (C. Cucuș, 1998)
- ✓ Interdisciplinaritatea „implică un anumit grad de integrare între diferitele domenii ale cunoașterii și diferite abordări, ca și utilizarea unui limbaj comun permițând schimburi de ordin conceptual și metodologic”.(G. Văideanu, 1988)
- ✓ Interdisciplinaritatea este o formă de cooperare între discipline științifice diferite, care se realizează în principal respectând logica științelor respective, adaptate particularităților legii didactice și-l ajută pe elev în formarea unei imagini unitare a realității, dezvoltându-i o gândire integratoare.

- ✓ În interdisciplinaritatea la nivelul activităților de predare-învățare sunt căutate teme comune pentru diferite obiecte de studiu, care pot duce la realizarea obiectivelor de învățare de ordin înalt, cum ar fi luarea de decizii, rezolvarea de probleme, însușirea metodelor și tehnicilor de învățare eficientă etc. Aceste competențe cu caracter generic pot fi transferate cu ușurință dintr-un context disciplinar în altul, dar, mai ales, pot fi transferate efectiv în contexte de viață cotidiană în afara clasei.

Avantaje și dezavantaje ale interdisciplinarității:

Avantaje:

- Conceptele și organizarea conținutului din această perspectivă favorizează transferul și, prin urmare, rezolvarea de probleme noi, permit o vedere mai generală și o decompartmentare a cunoașterii umane;
- Această optică constituie o abordare economică din punctul de vedere al raportului dintre cantitatea de informație și volumul de învățare;
- Realizează conexiuni între discipline, punând în evidență coeziunea, unitatea, globalitatea temei/ problemei de studiat.

Dezavantaje:

- Tratarea interdisciplinară trebuie să evite tendința de generalizare abuzivă, de însușire a unor cunoștințe și deprinderi dezordonate;
- Perspectiva interdisciplinară realizată la nivel de grupe de discipline conexe sau concepută sub o formă și mai radicală nu implică abandonarea noțiunii de disciplină.

Interdisciplinaritatea presupune o intersectare a metodologiei diferitelor arii curriculare. În abordarea interdisciplinară se topesc granițele stricte dintre discipline.

Munca interdisciplinară solicită instruire integrată și caută căile de a rezolva problemele prin amestecul mai multor discipline și se finalizează mai ales sub formă de proiecte. În acest tip de activități se pune accent nu atât pe conținut, cât pe dezvoltarea unor competențe.

Legătura dintre discipline se poate realiza la nivelul conținuturilor, obiectivelor, competențelor dar se creează și un mediu propice pentru ca fiecare elev să se exprime liber, să-și dea frâu liber sentimentelor, să lucreze în echipă, individual.

Conform lui L.Ciolan, activitățile interdisciplinare duc la dezvoltarea unor capacități, cum ar fi:

Lucrul în echipă – se constituie echipe formate din elevi și cadre didactice;

Gândirea critică –presupune propunerea și analizarea direcțiilor de abordare, cât și stabilirea criteriilor de evaluare a activității;

Rezolvarea de probleme – se realizează prin distribuirea sarcinilor de lucru;

Luarea de decizii – se petrece în fiecare din etapele anterioare, atunci când se aleg temele abordate, echipele de lucru, distribuirea sarcinilor, modul de realizare și finalitatea activității (broșură, site, prezentare multimedia).

Așadar, perspectiva interdisciplinară creează la elevi abilitatea de a aplica și transfera cunoștințe spre a rezolva probleme în mod creativ. Prin realizarea de conexiuni la mai multe niveluri, elevii trec de la acumularea de informații la participarea efectivă, la realizarea unor produse. În procesul de învățământ se regăsesc demersuri interdisciplinare la nivelul corelațiilor minimale obligatorii, sugerate chiar de planul de învățământ sau de programele disciplinelor sau ariilor curriculare.

Corelarea interdisciplinară între limba și literatura română și celelalte discipline se poate realiza prin:

Elemente de vocabular

Termeni specifici diferitelor discipline:

- ☐ termeni științifici (*matematică, geografie, istorie*)
- ☐ elemente de limbaj plastic (*educație plastică*)
- ☐ termeni tehnici (*abilități practice, educație tehnologică*)
- ☐ termeni muzicali (*educație muzicală*)
- ☐ termeni juridici (*educație civică*)

Texte

- * textele cu conținut științific oferă elevilor posibilitatea de a explica înțelesul textelor după studierea unor fenomene (*științe*);
- * textele descriptive ale unor scriitori români pot fi recomandate elevilor pentru lectura suplimentară (*geografie, științe*);
- * textele cu conținut istoric, texte cu valoare strict documentară (*istorie*);
- * proverbele, legendele, ghicitorile pot fi valorificate în legătură cu temele abordate în lecțiile de *științe, geografie, istorie, matematică*;
- * textele unor cântece îi apropie pe elevi de unele poezii cunoscute.

Caracteristici și argumente ale activităților integrate:

- ❖ învățarea devine un proiect personal al elevului, îndrumat, orientat, animat de către învățător;
- ❖ învățarea devine interesantă, stimulativă, semnificativă;
- ❖ la baza activității stă acțiunea practică, cu finalitate reală;
- ❖ elevii participă pe tot parcursul activităților desfășurate;
- ❖ activitățile integrate sunt în opoziție cu instruirea verbalistă și livrescă;
- ❖ accentul cade pe activitatea de grup și nu pe cea cu întreaga clasă;

- ❖ cultivă cooperarea și nu competiția;
- ❖ elevii se deprind cu strategia cercetării; învață să creeze situații, să emită ipoteze asupra cauzelor și relațiilor în curs de investigație, să estimeze rezultatele posibile, să mediteze asupra sarcinii date;
- ❖ sunt instrumente de apreciere prognostică deoarece arată măsura în care elevii prezintă sau nu anumite aptitudini și au valoare diagnostică, fiind un bun prilej de testare și de verificare a capacităților intelectuale și a aptitudinilor creatoare ale acestora.
- ❖ cadrul didactic trebuie să renunțe la stilul de lucru fragmentat, în care lecțiile se desfășoară una după alta, cu distincții clare între ele, ca și cum nu ar face parte din același proces și să adopte o temă de interes pentru elevi, care transcede granițele diferitelor discipline, organizând cunoașterea ca un tot unitar, încheșat.

Un curriculum centrat pe nevoile, posibilitățile, pe ritmul, rolurile și demersurile celui care învață ar putea reprezenta cadrul integrator care va înlocui curriculumul centrat pe disciplinele de învățământ. Formarea experienței și dezvoltarea competențelor nu trebuie să fie doar obiective scrise pe hârtie. Nouă dascălilor ne revine misiunea de a forma aceste competențe, de a ști cum să le implementăm în activitatea zilnică de predare, învățare și evaluare, de a descoperi valorile ce se ascund în fiecare din elevii noștri. Reușita va depinde mult de calitatea actului didactic și a parteneriatului educator-educat.

Bibliografie:

1. Cucuș, Constantin – *“Pedagogie”* Editura Polirom, Iași, 1998
2. Ciolan, Lucian – *“Învățarea integrată. Fundamente pentru un curriculum transdisciplinar”* , Editura Polirom, Iași, 2008
3. Nicolescu, Basarab – *“Transdisciplinaritatea. Manifest”* Editura Polirom, Iași, 1999
4. Văideanu, George – *“Educația la frontiera dintre milenii”*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1988.